

De zevende zuil

Passage uit de zevende zuil van het spiritueel humanisme, vertrouwen en dankbaarheid (Deel 2, hoofdstuk 7, pag. 253-255)

“(…) Ook al kennen beide aspecten van vertrouwen en dankbaarheid een onderscheiden oriëntatie op de dimensie van de tijd, ze zijn qua positieve inkleuring van hun specifieke tijdsfasen en daarmee van het heden onderling verwant. De positieve kijk op verleden en toekomst, voor zover toegespitst op datgene waarop het vertrouwen en de dankbaarheid betrekking hebben, slaat terug op de inkleuring van het heden. Als je vertrouwen hebt op een goede uitkomst, heeft dat meteen weerslag op je huidige gevoelsstaat –die is positiever gestemd dan wanneer je om de uitkomst bezorgd bent of die zelfs vreest. Als je vertrouwen in iemand hebt, schept dat meer rust dan wanneer je iemand niet vertrouwt, tenminste wanneer dat vertrouwen betrekking heeft op iets wat je raakt. En wanneer je dankbaar bent om iets wat je gekregen hebt of voor je huidige situatie, dan geeft dat in het nu een vredig en positief gestemd gevoel. Zo zijn vertrouwen en dankbaarheid verwant aan elkaar. Vertrouwen en dankbaarheid zijn broer en zus, temeer omdat ze betrekking hebben op iets wat je niet in eigen hand hebt, wat je als iets goeds overkomt. Ook vanwege dit laatste punt passen beide zo goed in een spirituele of religieuze context. Het grootste, mooiste en fijnste dat een mens ervaart is uiteindelijk niet wat je zelf bewerkt, maar wat je ontvangt. Hoeveel eigen activiteit er ook mee gemoeid is, zie de openheid, aandacht, het speuren naar diepere zijnslagen, de vrijheid en verantwoordelijkheid zoals die bij de eerdere zuilen aan bod zijn gekomen. In spiritualiteit wint uiteindelijk het ontvangen het van het zelf doen. Vertrouwen en dankbaarheid zijn kinderen van hun moeder ontvankelijkheid.

Vertrouwen en dankbaarheid worden hier dus geschetst als fundamentele houdingen, belevingen en waarden voor het goede leven. Vertrouwen: het komt goed. Dankbaarheid: het was en is goed. Ook de Romeinse staatsman, redenaar en filosoof Cicero (106-43 voor Chr.) erkende de waarde van de dankbaarheid als fundament voor een goed leven. In een van zijn redevoeringen noemde hij de dankbaarheid, een dankbaar hart (*gratus animus*) zelfs “niet enkel een hoogste deugd, maar ook de moeder van alle andere deugden” (*Pro Plancio*, 33, 80). Cicero wees op de houding van kinderen ten opzichte van hun ouders, van de burger ten opzichte van de staat, van de mens ten opzichte van de goden. En zouden we zonder vriendschap plezier in ons leven kunnen hebben, maar zou vriendschap wel tussen ondankbare mensen (*ingrati*) en dus ook zonder een houding van onderlinge dankbaarheid kunnen bestaan? Het is niet moeilijk een verband te leggen tussen de beleving die Cicero hier schetst en de redenen om dankbaarheid op te nemen bij de zuilen van het spiritueel humanisme. Kinderen hebben redenen hun ouders dankbaar te zijn want via hen zijn ze hier op aarde terecht gekomen en onder hun ouderlijke zorg worden ze of zijn ze groot geworden en hebben zo het goede van de aarde kunnen smaken. Burgers hebben zich kunnen ontwikkelen en een bepaalde mate van welvaart en welzijn kunnen genieten mede dankzij de goede zorgen van de staat, zoals (in onze tijd en contreien) de betrokkenheid van de staat bij onderwijs, gezondheidszorg, de aanleg en het onderhoud van infrastructuur, bij rechtsbescherming en zo meer. In een wereldbeeld waarin een geestelijke grondslag van alles onderkend wordt, heeft de mens alle reden voor zijn eigen bestaan dankbaar te zijn jegens die grondslag, of die nu als ‘goden’, God, creatieve intelligentie of oneindig bewustzijn geduid wordt. En natuurlijk is het niet allemaal ‘hosanna’ wat er van de ouders, de staat of God (zie voor deze laatste in deze context deel I, 6.3) komt, maar bij focus op het goede krijgt het goede extra kracht. Een spirituele wijsheid luidt dat wat je aandacht geeft groeit. Dat is één van de vele uitwerkingen van de ‘wet van overeenkomst’ (deel I, 6.4). Wie dankbaar in het leven staat, leeft met een opgeruimd gemoed en zijn leven krijgt extra positieve dynamiek. Zo kan Cicero zeggen dat de dankbaarheid, zelf een deugd, moeder van de andere deugden is. Maar ik geloof zelf meer in een gedeeld moederschap (of liever ‘kindschap’: broer en zus), want het lijkt me ondoenlijk een afdoende deugdenhiërarchie te willen schetsen. Je kunt langs allerlei wegen verder komen als mens, waarbij de positieve eigenschappen elkaar gaan versterken. In termen van een

deugdengenealogie: het gaat eerder om heel wat broers en zussen, dan om een heldere verticale genealogische lijn van de ene die de andere voortbrengt. Dat geldt voor meer zuilen van het spiritueel humanisme, ook binnen deze zevende zuil. (...)"

**Inzage exemplaar
uitgeverij-dgrt.nl**